

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Imię i nazwisko autora rozprawy: mgr Ewelina Wesołek

Imię i nazwisko promotora rozprawy: dr hab. Piotr Petrykowski, prof. UMK

Temat rozprawy doktorskiej: *Znaczenie przekonań magicznych w międzypokoleniowym przekazie dziedzictwa kulturowego*

Słowa kluczowe: dziedzictwo kulturowe, transmisja kultury, dziedziczenie, socjalizacja, wychowanie, rodzina, magia, praktyki magiczne, przekonania magiczne

Inspirację teoretyczną niniejszej dysertacji stanowiła koncepcja dziedzictwa kulturowego S. Ossowskiego. Celem badania było poznanie, zrozumienie i opisanie znaczenia przekonań magicznych obecnych w międzypokoleniowym przekazie dziedzictwa kulturowego. W badaniu zastosowano strategię jakościową, wyjaśnienie idiograficzne i schemat etnograficzny. Strategia pozwoliła ukazać obraz indywidualnych doświadczeń osób, które uczestniczyły w badaniu. Wywiady etnograficzne, częściowo ustrukturalizowane umożliwiły uzyskanie odpowiedzi na postawione pytania oraz dodatkowo pozwoliły na swobodną wypowiedź moim informatorom, dzięki czemu możliwe było zdobycie informacji, które były ważne dla nich. Badania zostały przeprowadzone na terenie miasta Turku, uczestniczyło w nich 6 rodzin, łącznie rozmawiałam z 21 osobami.

Praca składa się z sześciu rozdziałów. Rozdziały I-IV stanowią część teoretycznych analiz niniejszej dysertacji, w rozdziale V zaprezentowane zostały założenia teoretyczne i metodologiczne badań, zaś rozdział VI zawiera wyniki badań własnych.

Rozdział teoretyczny rozpoczyna prezentacja sposobów rozumienia kultury i dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym wyróżnieniem koncepcji dziedzictwa kulturowego S. Ossowskiego. Następnie w rozdziale drugim przedstawiona została definicja rodziny ujęta w kontekście dziedzictwa kulturowego. Rozdział trzeci poświęcony został przekazowi kultury, zawarto w nim wybrane koncepcje transmisji kultury w rodzinie. W rozdziale czwartym przedstawiono zarys pojęcia magii wraz z różnymi jej dyscyplinami, relacje magii z religią oraz przedstawiono ujęcie magii w koncepcji dzieciństwa.

Rozdział piąty zawiera założenia metodologiczne prowadzonych badań. W rozdziale szóstym przedstawiono wyniki analizy materiału badawczego. W części tej zaprezentowano

postawy wobec magii, jako przedmiotu dziedziczenia kulturowego, sposoby definiowania magii oraz zagadnienie religijności ludowej. W dalszej części opisano mechanizmy selekcji dziedzictwa kulturowego. Następnie skupiono się na procesie dziedziczenia przekonań magicznych. W tej części wyszczególniono źródła wierzeń i praktyk, problem świadomości i woli dziedziczenia. W dalszej części ukazano zmiany, jakie zachodzą w obrębie repertuaru wierzeń i praktyk na przykładzie trzech pokoleń. Przedstawiono różnice w źródle przekazu oraz treści. Ostatnia część rozdziału empirycznego opisuje ludową kosmowizję świata zrekonstruowaną na podstawie przeprowadzonych wywiadów. W części tej przedstawiono przykłady wierzeń, wróżb i praktyk magicznych według schematu *Orbis exterior* – *Orbis interior*. Rozdział ten ma charakter etnohistoryczny, co pozwoliło na ukazanie różnic zachodzących na przestrzeni lat w sposobie pojmowania i praktykowania konkretnych zwyczajów.

W zakończeniu pracy dokonano podsumowania oraz dyskusji z pojawiającymi się w pracy treściami. Zwrócono również uwagę na rolę dziedzictwa kulturowego w życiu człowieka, oraz rolę człowieka w istnieniu dziedzictwa kulturowego.

Niniejsza dysertacja ma charakter interdyscyplinarny osadzona została na pograniczu pedagogiki kultury i antropologii kulturowej.